

Afskrift fra HJERTE/KAR – Fredag 24. september 2010

Af Jonas Gamrath Rasmussen

Dårlig placering af hjertestartere koster liv

Overlevelsen efter hjertestop kan forebedres markant, hvis hjertestartere bliver placeret mere strategisk, viser kortlægning af Københavns kommune.

Mange af landets 10.000 hjertestartere er placeret forkert. Det mener læge Fredrik Folke fra Gentofte hospital. Han har i sit ph.d. – projekt kortlagt alle 1.274 hjertestop i offentligt rum i Københavns Kommune i perioden 1994-2005.

Hans resultater viser, at man ville kunne dække 20 pct. af alle hjertestop i Københavns Kommune, hvis man følger de europæiske guidelines og placerer 125 hjertestartere mere strategisk på et areal, der kun dækker 1,2 pct. af kommunen. Følger man de amerikanske guidelines og placerer 1.104 hjertestartere rigtigt, vil man sikre, at der er en hjertestarter tæt på ulykkesstedet ved 67 pct. af alle hjertestop.

”Hjertestartere bliver ofte placeret intuitivt og på få lokaliteter med meget lille sandsynlighed for hjertestop. Man ville kunne dække mange flere hjertestop for en relativt lille ydelse, og hvis vi ikke begynder at tænke mere strategisk over placeringen, så fortsætter vi blot med at placere hjertestarterne uhensigtsmæssigt”, siger Fredrik Folke.

I ph.d.-projektet indgår en analyse af 104 hjertestartere, som Københavns Kommunes institutioner har sat op rundt om i byen i 2005. Kun fire var placeret på steder, hvor der ifølge Fredrik Folkes forskning hyppigt forekommer hjertestop. Og ingen af de fire var placeret et sted i bygningen, hvor de var nemt tilgængelige.

”Der er en tendens til at placere hjertestarterne tilfældigt, hvor man tror, at der er et behov. Det kunne f.eks. være på fritidshjem eller skoler. Men hjertestarterne kan udnyttes meget bedre ved f.eks. at placere dem på store sportsanlæg, togstationer, ældrecentre og lufthavne”, siger Fredrik Folke.

Han peger på, at det også ville være en god idé at tænke mere over, hvordan man placerer hjertestartere i boligområder, hvor overlevelsen efter hjertestop er væsentligt dårligere end i offentlige rum. Resultaterne fra den anden del af Fredrik Folkes ph.d. viser, at 75 pct. af alle hjertestop sker i boligområder, mens de sidste 25 pct. sker i offentlige rum.

Flere sat op

Selvom Københavns Kommune nu er blevet opmærksom på, at hjertestarterne står uhensigtsmæssigt, har kommunen ikke kunnet flytte dem. Hjertestarterne er nemlig købt for institutionernes egne budgetter. Så hvis en børnehave har købt en hjertestarter, kan man ikke blot flytte den til Nørreport Station, fordi der sker flere hjertestop der.

Til gengæld har kommunen i perioden 2005-2009, som Fredrik Folkes analyse ikke dækker, formået at øge dækningsgraden af hjertestartere. Antallet af hjertestartere på lokaliteter i Københavns Kommune er steget fra de ca. 100 til ca. 150, og sidste år var der sat så mange hjertestartere op, at de kunne tages i brug ved mindst 10 pct. af alle hjertestop. I 2005 var dækningsgraden kun to pct. Samtidig har sundheds- og omsorgsforvaltningen i Københavns Kommune kontaktet de øvrige forvaltninger og mange af de store virksomheder i byen for at orientere dem om Fredrik Folkes analysr, der kan guide dem, når de skal indkøbe hjertestartere og placere dem mest rigtigt i byen.

Gode resultater i Storbritannien

Langt størstedelen af landets 10.000 hjertestartere er købt af private virksomheder og institutioner, og derfor er det vanskeligt at stille krav til placeringen. 2.800 af hjertestarterne er ad frivillig vej registreret på Trygfondens hjemmeside hjertestarter.dk, så alarmcentralerne kan dirigere folk til den nærmeste hjertestarter, hvis de er vidner til et hjertestop. Men ifølge Fredrik folke kan man stadig bruge de allerede indkøbte hjertestartere meget bedre.

”I sidste ende er det et politisk spørgsmål, hvor mange penge man vil og kan bruge på at redde de sidste menneskeliv. Derfor er vores udgangspunkt også, hvordan vi kan få mere ud af de nuværende investeringer i stedet for at bruge flere offentlige kroner”.

Hans resultater er en af grundene til, at Sundhedsstyrelsen har nedsat en arbejdsgruppe, der omkring årsskiftet skal komme med nogle anbefalinger for placering af og brug af hjertestartere.

Chancerne for at redde flere menneskeliv er ifølge Fredrik Folke gode. I England er det lykkedes at forbedre overlevelsen efter hjertestop uden for hospitalerne markant ved at placere hjertestartere ved alle store trafikknudepunkter. Genoplivnings-procenten er i England ca. 25 pct. mod kun seks pct. i Danmark.

Tryghed er målet

Trygfonden er den enkeltaktør, der sætter flest hjertestartere op. Ifølge underdirektør Trine Heidemann er mange af Trygfondens hjertestartere sat op i områder, hvor der kommer mange mennesker, f.eks. Københavns Hovedbanegård. Og derfor rammer Trygfonden også mange af de områder, som Fredrik Folke har udpeget. Men når Trygfonden sætter omkring 100 hjertestartere op om året, så kan fonden også godt tillade sig at tænke i lidt bredere baner, mener Trine Heidemann.

”For os er det også et mål i sig selv at skabe oplevet tryghed. Derfor kan vi også godt finde på at sætte en hjertestarter på steder, hvor der aldrig har været et hjertestop”, siger Trine Heidemann.

I år har Trygfonden haft fokus på yderområderne, hvor der af gode grunde sker færre hjertestop, forklarer hun.

”Vi skal ikke finansiere alle hjertestartere, men vores strategi er, at jo mere opmærksomhed vi kan skabe, jo flere virksomheder og fonde investerer i hjertestartere. Derfor bliver nogle også placeret steder, hvor det kan skabe opmærksomhed om hjertestarterne”, siger Trine Heidemann.